

ALTERNATIVNI IZVEŠTAJ O POLOŽAJU I POTREBAMA MLADIH U REPUBLICI SRBIJI 2022

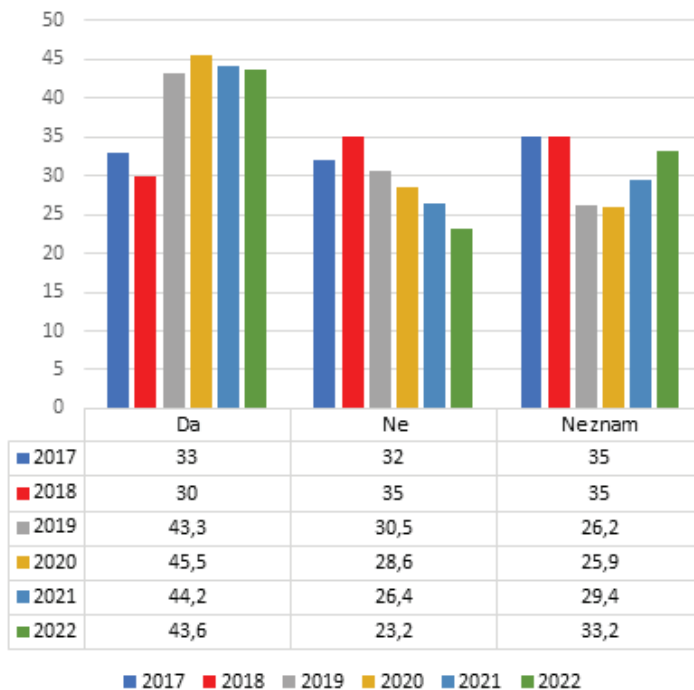

VREDNOSTI MLADIH

VREDNOSTI MLADIH

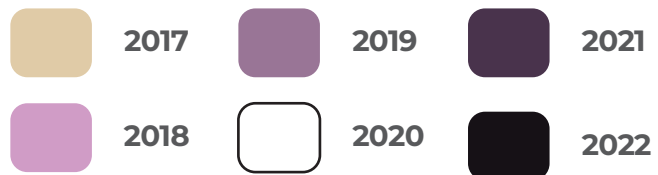
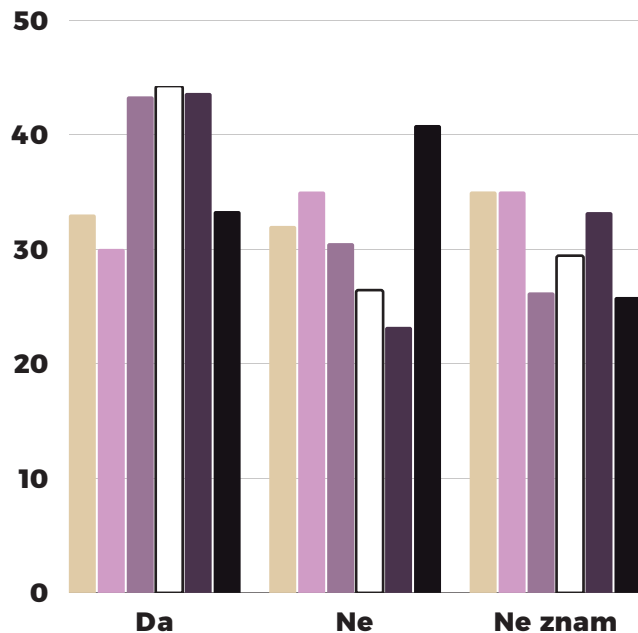
Da li je demokratija najbolji oblik vladanja?

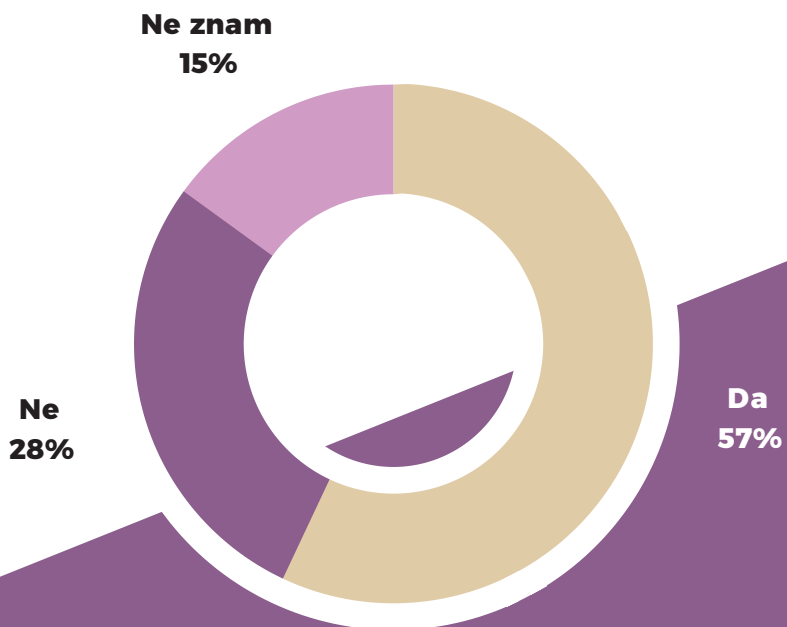
U ovom poglavlju ispitani su stavovi i vrednosti koje imaju mladi u Srbiji. Cilj poglavlja je da prikaže kako mladi vide demokratiju, liderstvo, neke osnovne ideološke pozicije, ali i stavove prema problemu Kosova, NATO-u, spoljnoj politici, kao i kako gledaju na Evropsku uniju i proces evropskih integracija u Srbiji.

GENERALNI TRENDОВИ

DA LI JE DEMOKRATIJA NAJBOLJI OBLIK VLADANJA?

DA LI JE SMATRATE DA JE SRBIJI POTREBAN JAK VOĐA I LIDER KOGA ĆE NAROD SLEDITI?

Generalni trendovi – da većina mladih smatra da je demokratija najbolji oblik vladanja (44%) ali i da je Srbiji potreban jak vođa (57) – nastavljaju se i u ovom izveštaju.

VREDNOSTI U DRUŠTVU

Pitali smo mlade i koliko su im važne određene vrednosti u društvu. Mladi najviše vrednuju ličnu slobodu (4,63), zatim zaštitu životne sredine (4,55), a potom odsustvo korupcije (4,38). Najmanje ocene dobile su religija i pripadnost religijskim grupama (2,71), tradicija i tradicionalne vrednosti (3,22) i nacija i pripadnost naciji (3,29).

Ove godine smo pitali mlade da li smatraju da bi Srbija trebalo da bude monarhija – njih 20% je odgovorilo potvrdno, dok je 45% protiv ovog predloga.

Vrednost	Prosečna ocena 2021.	Prosečna ocena 2022.
Odsustvo korupcije	4.38	4.27
Politički pluralizam	3.55	3.51
Lična sloboda	4.63	4.72
Solidarnost i pomoć ekonomski ugroženima	4.30	4.45
Porodica i porodične vrednosti	4.03	4.25
Nacija i pripadnost naciji	3.29	3.49
Religija i pripadnost religioznim grupama	2.71	2.95
Zaštita životne sredine	4.55	4.57
Inkluzija i nediskriminacija	4.26	4.29
Rodna ravnopravnost	4.27	4.30

STAVOVI O RODNOJ RAVNOPRAVNOSTI I PERCEPCIJA ŽENA U SRBIJI

Tvrdnja	Prosečna ocena odgovora	Žene	Muškarci
Mladim ženama je teže da se zaposle nego mladim muškarcima	3.25	3.79	2.63
Mladim ženama je teže da se bave politikom zbog predrasuda koje postoje	3.57	4.12	2.94
Žene ne bi trebalo da rade poslove koji su za muškarce	2.22	2.02	2.45
U slučajevima silovanja, i žene imaju deo odgovornosti	1.43	1.24	1.64
Važno je da se mladi muškarci edukuju o kontracepciji i reproduktivnom zdravlju	4.69	4.55	4.82

Želeli smo da kroz stavovske tvrdnje ispitamo odnos prema rodnoj ravnopravnosti među mladima. Iz rezultata vidimo da se mlade žene i mladi muškarci značajno razlikuju u percepciji položaja žena u Srbiji i rodnoj ravnopravnosti.

STAVOVI PREMA LGBTQ ZAJEDNICI

Tvrdnja	Prosečna vrednost 2020.	Prosečna vrednost 2021.	Prosečna vrednost 2022.
Da je pripadnik LGBTQ populacije nastavnik vašeg deteta	2.48	2.20	2.35
Da vam je pripadnik LGBTQ populacije komšija	1.82	1.86	1.91
Da se pripadnici LGBTQ populacije više pojavljuju u medijima	2.64	2.48	2.50
Da se u vašem mestu održi gej parada	3.05	2.93	2.87
Da se ozakone istopolni brakovi	2.74	3	2.49
Da se istopolnim parovima odobri usvajanje dece	2.98	3.12	2.64

Ispitali smo stavove mladih prema položaju LGBTQ osoba i njihovim pravima. Ove godine nijedna od kategorija nema ocenu preko tri, što ukazuje na blago pozitivnije stavove prema LGBTQ populaciji.

Ove godine, ocenu 3 ili više imaju stavovi u vezi sa istopolnim brakovima i usvajanjem dece, što je možda rezultat povećanog prisustva ove teme u javnosti zbog pokretanja procedure usvajanja zakona o istopolnim zajednicama. S druge strane, u nekim drugim oblastima ocena se smanjila (pojavljivanje LGBTQ osoba u medijima, nastavnici iz ove populacije).

STAVOVI O RAZLIČITIM NACIONALNOSTIMA U REGIONU

Nacionalnost	Prosečna ocena odgovora
Mađarska	1.94
Rumunska	1.95
Bugarska	2.09
Makedonska	1.75
Albanska	2.52
Crnogorska	1.68
Bošnjačka	1.82
Hrvatska	2.04

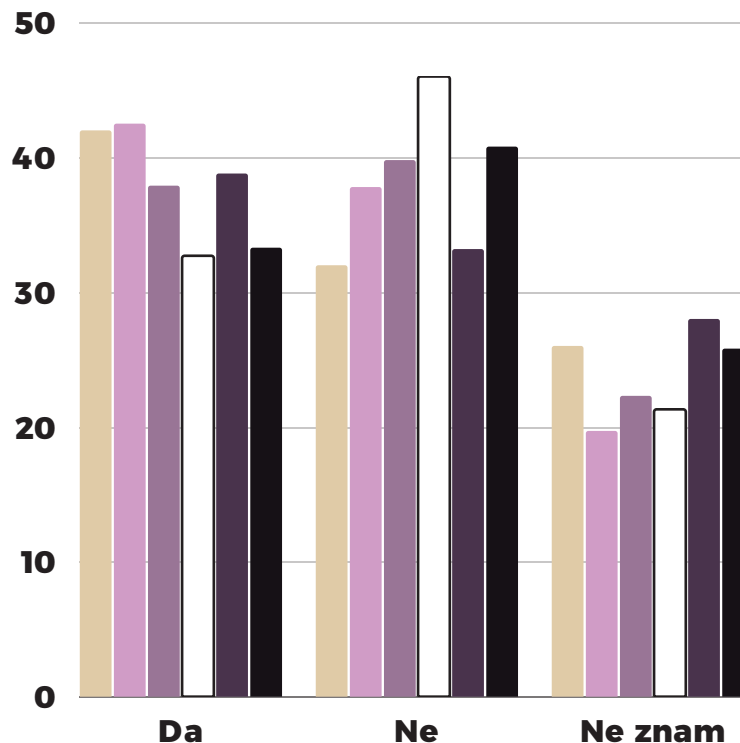
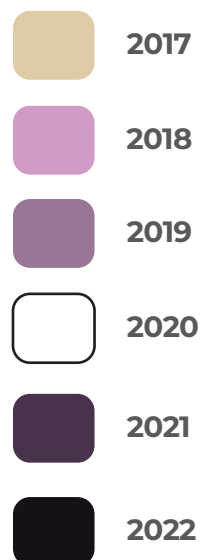
Ove godine uvrstili smo i pitanje o različitim nacionalnostima u regionu. . Pitali smo mlade da na skali od 1 do 4 izaberu kako se osećaju prema različitim nacionalnostima na teritoriji Srbije i u okruženju, s tim da ocena 1 znači „sa njima smo uvek imali bliske i prijateljske odnose“, 2 – „građanin kao i svi drugi“, 3 – „ne smetaju mi, ali ne bih se družio/družila s njima“, 4 – „ne volim ih“.

Može se videti da najpozitivniji stav mladi imaju prema pripadnicima crnogorske i makedonske nacionalnosti, dok najnegativniji imaju prema albanskoj. Razlike između demografskih grupa koje se javljaju nisu previše statistički značajne.

STAVOVI O EVROPSKOJ UNIJI

POREĐENJE REZULTATA PRETHODNIH GODINA U
POGLEDU ULASKA SRBIJE U EU

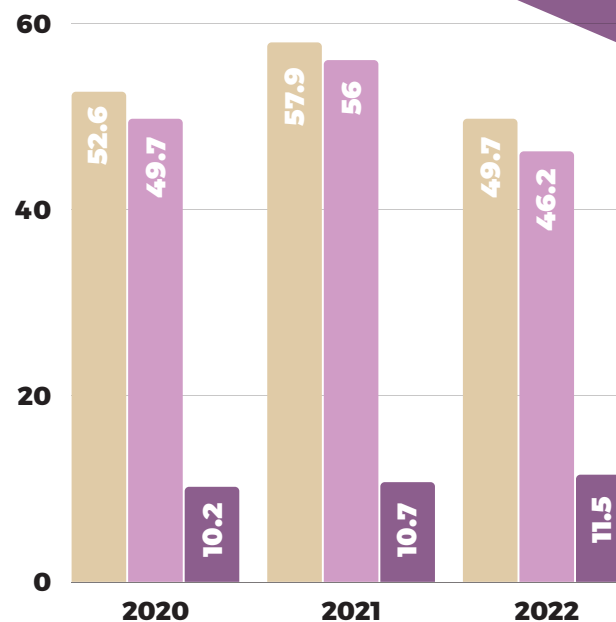
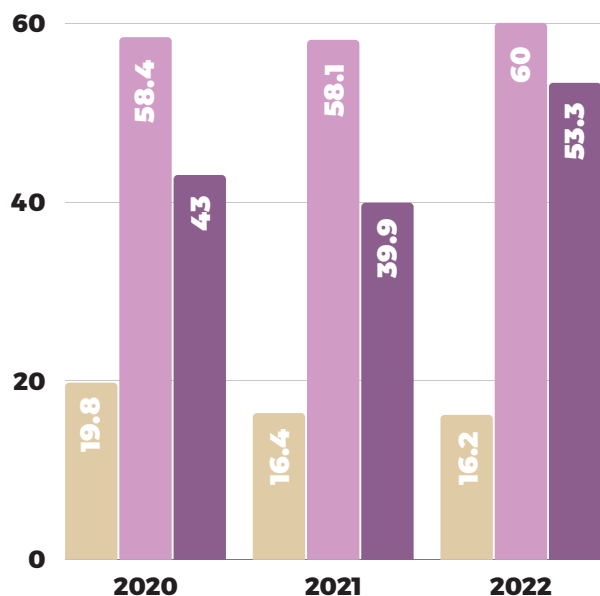

Pitali smo mlade kakva im je prva reakcija na pojam Evropske unije i odgovori pokazuju da je neutralna na prvom mestu sa 46%, zatim negativna sa 36%, dok je pozitivna na poslednjem, sa 18%. U poređenju sa prethodnom godinom, primetan je značaj rast negativne reakcije kao i pad pozitivne reakcije.

Na pitanje da li ispitanici/ce podržavaju ulazak Srbije u EU, 33% mladih podržava, 41% nije za ulazak, dok 26% mladih ne zna.

ZAŠTO SRBIJA NIJE POSTALA ČLANICA EU (PRVI DEO)

ZAŠTO SRBIJA NIJE POSTALA ČLANICA EU (DRUGI DEO)

Jer EU ne želi da prima nove članice

Jer Srbija ne želi da prizna Kosovo

Jer Srbija ne želi da se odrekne dobrih odnosa sa Rusijom i Kinom

Jer Srbija nije sprovela sve reforme neophodne za članstvo u EU

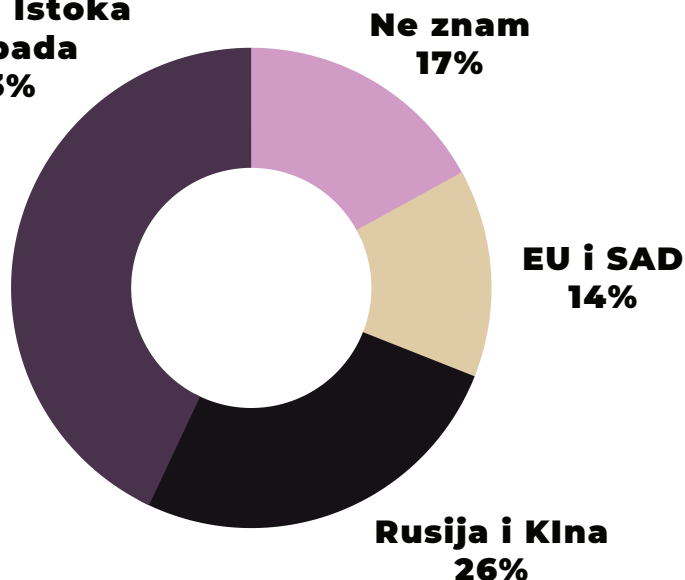
Jer Srbija ne ispunjava kriterijume demokratije i vladavine prava

Ne znam

Pitali smo mlade i zbog čega, prema njihovom mišljenju, Srbija još uvek nije postala članica EU.

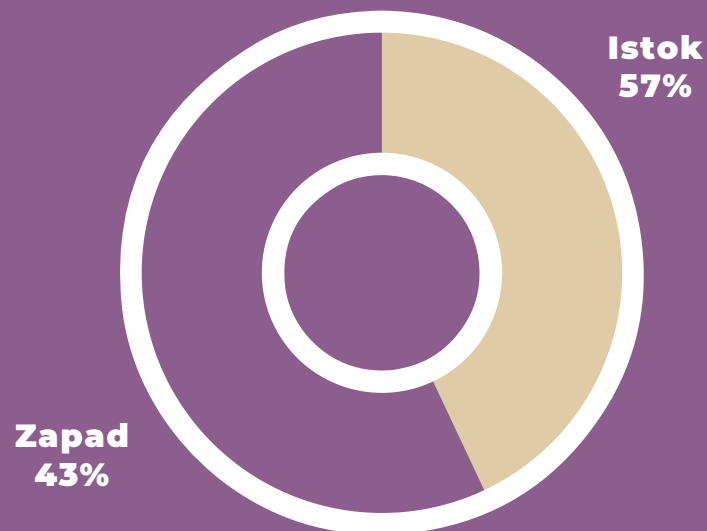
STAVOVI PREMA SPOLJNOJ POLITICI SRBIJE

Srbija treba da balansira između Istoka i Zapada
43%

Pitali smo mlade šta misle, na koga bi Srbija trebalo najviše da se oslanja prilikom kreiranja spoljne politike. Iz odgovora se vidi da je politika balansiranja ubedljivo najpopularnija među mladima.

STAVOVI MLADIH PREMA OSLANJANJU U SPOLJNOJ POLITICI KADA BI SRBIJA MORALA DA SE OPREDELI

Hteli smo da proverimo šta bi mladi podržali u hipotetičkoj situaciji u kojoj politika balansiranja ne bi bila dostupna, tj. u kojoj bi Srbija morala da se opredeli za istok ili zapad. Mladi su polarizovani po ovom pitanju.

ŠTA SRBIJA TREBA DA RADI POVODOM RATA U UKRAJINI?

**Ne treba da
osuđuje Rusiju
niti da uvodi
sankcije**
55%

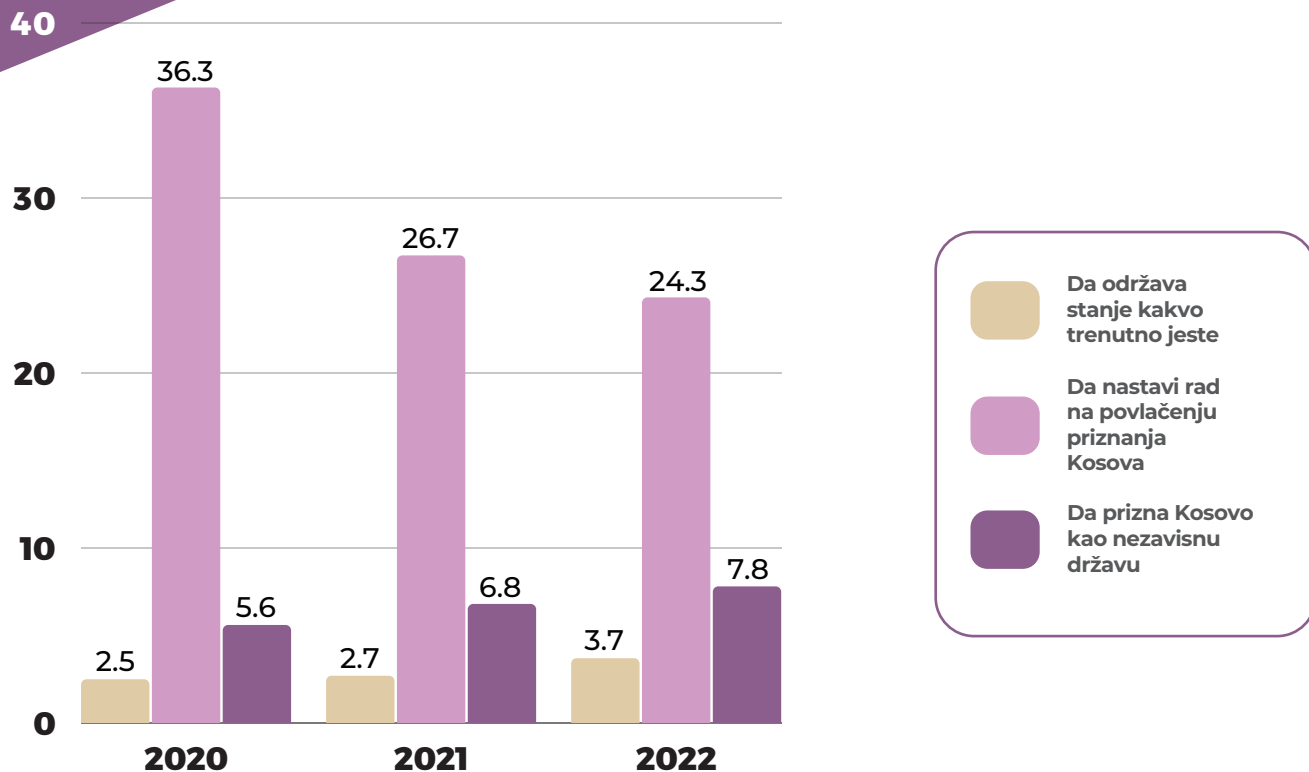
**Treba da zvanično
osuđuje Rusiju, ali da
ne uvodi sankcije**
18%

**Treba da uvede
sankcije samo
ako bi posledice
po Srbiju bile
prevelike ako ih
ne uvede**
19%

**Treba da uvede
sankcije čak i ako
posledice neuvođenja
ne bi bile ozbiljne**
8%

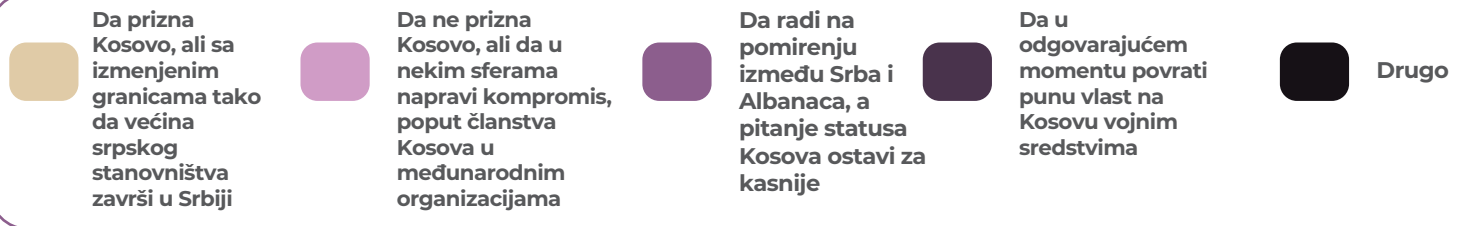
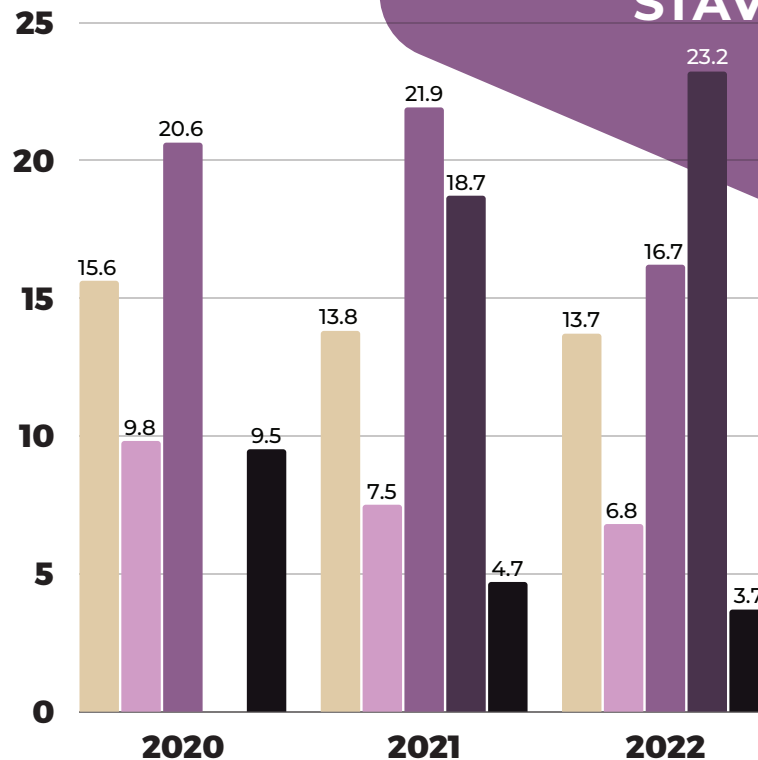
Ove godine usledilo je još jedno pitanje o spoljnoj politici, o tome kako bi Srbija trebalo da se postavi povodom rata u Ukrajini. Odgovori su sledeći:

STAVOVI PREMA KOSOVU (PRVI DEO)

Ove godine smo ponovili pitanja o Kosovu, kao i o NATO-u. Postavili smo pitanje šta bi Srbija, prema mišljenju mladih, trebalo da radi po pitanju Kosova, s tim što smo ove godine dodali i opciju „povratka vlasti na Kosovu vojnim sredstvima“.

STAVOVI PREMA KOSOVU (DRUGI DEO)

Kao i u prošlom Alternativnom izveštaju, najviše mladih smatra da bi Srbija trebalo da nastavi da radi na povlačenju priznanja Kosova (24,3%), ali taj odgovor je u stopu praćen opcijom da u odgovarajućem trenutku Srbija povрати vlast nad Kosovom vojnim sredstvima (23,2%).

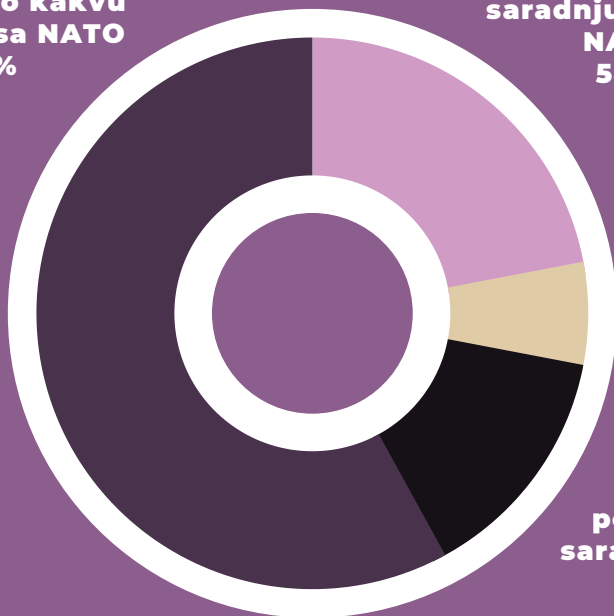
ULAZAK SRBIJE U NATO

Ne, Srbija ne treba da ima bilo kakvu saradnju sa NATO
58%

Ne, ali podržavam saradnju Srbije sa NATO
58%

Da
18%

Ne, ali podržavam saradnju Srbije sa Nato
22%

Pitali smo mlade i da li bi Srbija trebalo da uđe u NATO, odgovori su sledeći:

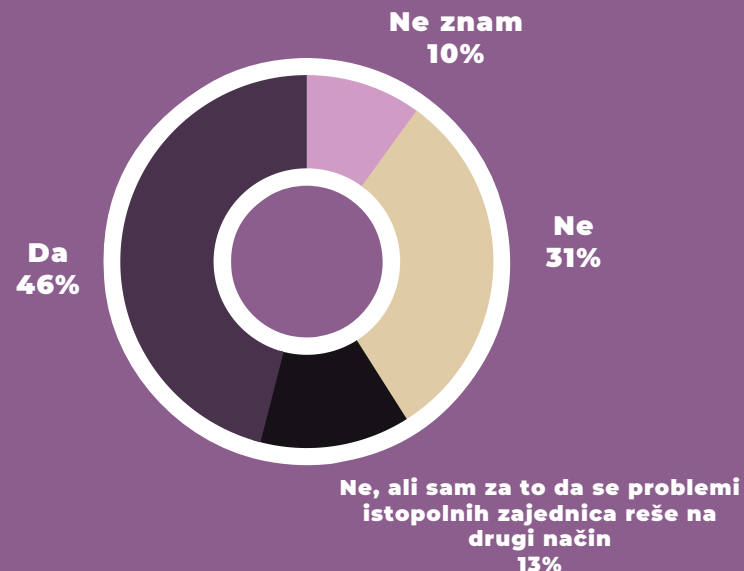
STAVOVI MLADIH O VRAĆANJU OBAVEZNOG VOJNOG ROKA

Ove godine smo ponovili pitanja koja su ostala aktuelna i u 2022. godini – uvođenje vojnog roka i donošenje zakona o istopolnim zajednicama.

Kada je reč o vraćanju obaveznog vojnog roka, 44% mladih podržava ovu inicijativu, dok joj se 46% protivi. U pitanju su marginalne promene u odnosu na 2021. godinu.

STAVOVI MLADIH PREMA USVAJANJU ZAKONA O ISTOPOLNIM ZAJEDNICAMA

Na pitanje o potencijalnom usvajanju zakona o istopolnim zajednicama, stav mladih je i dalje podeljen, ali je procenat podrške veći u odnosu na prošlu godinu (sa 38% na 46%).

ZAKLJUČAK

Ovo poglavlje bavilo se vrednosnim i političkim stavovima mladih. U stavovima o demokratiji i potrebi za jakim vođom nije došlo do značajnih pomerenja u odnosu na prethodne godine. Podrška Evropskoj uniji i pozitivan stav o njoj su se smanjili u odnosu na 2021. godinu, a ove brojke su sada bliže 2020. godini, kada je zabeležen najnegativniji stav mladih prema EU. U drugim pitanjima spoljne i nacionalne politike (NATO, Kosovo i drugi), generalno gledano, takođe nije došlo do velikih promena. Međutim, nalaz o povećanju broja mladih koji podržava vraćanje teritorije Kosova vojnim sredstvima zabrinjava sa stanovišta politike mira i smanjivanja tenzija u regionu. Na osnovu istraživanja može se zaključiti da mladi sada imaju nešto pozitivniji stav prema LGBTQ zajednici nego ranije, s obzirom na to da se distanca prema pripadnicima ove populacije smanjila, a podrška zakonu o istopolnim zajednicama povećala. Mladi, takođe, uglavnom nemaju negativne stavove prema pripadnicima različitih nacionalnosti, sa izuzetkom albanske. Kada je reč o aktuelnoj temi rata u Ukrajini, stavovi mladih poklapaju se sa stavovima opšte populacije (na osnovu dostupnih istraživanja) kada je u pitanju podrška sankcijama Rusiji, koja je na niskom nivou.

PREPORUKE:

01

Dodatno informisati i edukovati mlade u pogledu demokratskih vrednosti, participacije u donošenju odluka, o političkom sistemu i kulturi, građanskim i političkim pravima; jedan od prioriteta u tom smislu je uvođenje Građanskog vaspitanja kao obaveznog predmeta u osnovnom i srednjem obrazovanju

Akteri: Vlada RS; MPNTR; MOS; udruženja građana; KOMS; udruženja mladih i za mlade; mediji

02

Promovisati multikulturalnost, ljudska prava, ravnopravnost, s posebnim naglaskom na rodnu ravnopravnost i borbu protiv homofobije među mladima, kao i na pomirenje i saradnju mladih u regionu u delokrugu rada i kroz aktivnosti

Akteri: Vlada RS; MPNTR; MOS; udruženja građana; KOMS; udruženja mladih i za mlade; mediji

03

Informisati mlade o Evropskoj uniji, procesu evropskih integracija, načinima na koje oni mogu doprineti evropskim integracijama, kao i uticaju na svakodnevni život građana, mogućnostima koje članstvo u EU pruža ovoj populaciji, kao i pogodnosti koje Srbija već sada uživa iako nije punopravna članica EU, a u cilju izgradnje poverenja mladih u EU

Akteri: Vlada RS; Ministarstvo za evropske integracije; KOMS; udruženja građana; mediji

04

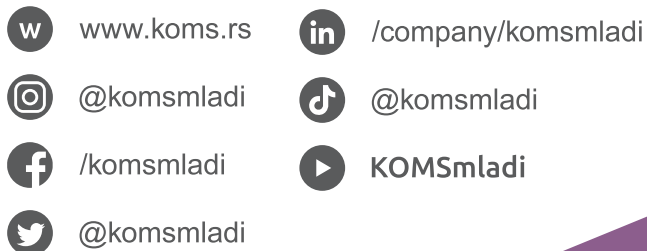
Predložiti implementaciju i obezbeđivanje sredstava za sprovođenje širokih konsultacija na nacionalnom nivou po mehanizmu EU dijaloga sa mladima koji se već sprovodi u državama članicama EU

Akteri: Vlada RS, MOS, Savet za mlade

05

Prilikom donošenja odluke o potrebi obaveznog vojnog roka, voditi se isključivo realnim potrebama i mogućnostima Vojske Srbije u kontekstu trenutnih bezbednosnih izazova, kao i mišljenjima i stavovima mladih

Akteri: Vlada RS; Ministarstvo odbrane.

Ova brošura je nastala u okviru projekta „Civilno društvo za unapređenje pristupanja Srbije Evropskoj uniji“ koji Krovna organizacija mladih Srbije realizuje u partnerstvu sa Beogradskom otvorenom školom i uz podršku Švedske. Stavovi i mišljenja autora izneti u ovoj brošuri ne predstavljaju nužno i mišljenje partnera i donatora. Ilustracije unutar brošure kreirao Storyset/Freepik.

